

Rok I.



Nr. 4.

DZIENNIK URZĘDOWY

KURATORJUM OKRĘGU SZKOLNEGO LUBELSKIEGO

Lublin, Kwiecień 1929 r.

T R E Ś Ć.

Część urzędowa.

A. (Zarządzenia ogólne).

Pozycja.	Str.
61. Okólnik Kuratorjum Okr. Szk. Lubelskiego z dn. 27/III 1929 r. Nr. I- 6453/29 do P. P. Inspektorów szkolnych, Dyrekcyj państwowych i prywatnych szkół średnich ogólnokształcących, seminarjów nauczycielskich, szkół zawodowych, Wyższ. Kursu naucz. oraz państw. Pedagogjum w Lublinie w sprawie konkursu na stypendja i urlopów płatnych na studia pedagogiczne	3
62. Okólnik K. O. S. Lub. z dn. 27/III 1929 r. Nr. O- 6875/29 do P. P. Inspektorów szkolnych, Dyrekcyj państwowych i prywatnych szkół średnich ogólnokształcących, seminarjów nauczycielskich i ochroniarskich, szkół zawodowych i państw. Wyższ. Kursu naucz. w Lublinie w sprawie Powszechnej Wystawy Krajowej w Poznaniu	4
63. Okólnik Kuratorium Okr. Szk. Lub. z dnia 27/III 1929 r. Nr. O.- 7150/29 do P. P. Inspektorów szkolnych, Dyrekcyj państwowych i prywatnych szkół średnich ogólnokształcących, seminarjów nauczycielskich i ochroniarskich, szkół zawodowych, państw. Wyższ. Kursu naucz. i państw. Pedagogjum w Lublinie w sprawie udziału młodzieży szkolnej w pokazach gimnastyczno-sportowych na P. W. K. w Poznaniu	6
64. Okólnik K. O. S. Lub. z dn. 5/IV 1929 r. Nr. O- 7684/29 do P. P. Inspektorów szkolnych, Kierownictw publ. i prywatn. szkół powsz., Dyrekcyj państwowych i prywatnych szkół średnich ogólnokształcących, seminarjów nauczycielskich i ochroniarskich, szkół zawodowych, państw. Wyższ. Kursu nauczycielskiego w Lublinie w sprawie zwolnienia młodzieży prawosławnej od udziału w uroczystościach w dniu 3 Maja	6
65. Okólnik K. O. S. Lub. z dn. 5/IV 1929 r. Nr. I- 7691/29 w sprawie zmiany obuwia w szkołach	7
66. Komunikat w sprawie zaciągu ochotniczego do wojska	8

B. (Szkolnictwo powszechne).

67. Rozkład kursów wakacyjnych dla kwalifikowanego nauczycielstwa szkół powszechnych w r. 1929 w Okręgu Szkolnym Lubelskim 12
68. Okólnik K. O. S. Lub. z dn. 29/III 1929 r. Nr. I- 7258/29 do P. P. Inspektorów szkolnych w okręgu w sprawie organizacji roku szkolnego 1929/30 14

D. (Szkolnictwo zawodowe).

69. Zarządzenie Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z dn. 12/III 1929 r. Nr. III T.- 1692/29 w sprawie Komisyj dla egzaminów na czeladników przy szkołach rzemieślniczo-przemysłowych 16
70. Rozporządzenie Ministra W. R. i O. P. w porozumieniu z Ministrami Przemysłu i Handlu oraz Robót Publicznych z dn. 23/X 1928 r. w sprawie regulaminu komisyj dla egzaminów na czeladników przy szkołach rzemieślniczo-przemysłowych państwowych lub przez Państwo uznanych 19

F. (Sprawy finansowe).

- ✓ 71. Zarządzenie Ministra W. R. i O. P. z dnia 14/II 1929 r., wydane w porozumieniu z Ministerstwem Skarbu, w sprawie wypłacania kosztów podróży i diet nauczycielom prowadzącym wycieczki szkolne 21
72. Okólnik K. O. S. Lub. z dn. 28/III 1929 r. Nr. O- 7151/29 do Dyrekcji państwowych szkół zawodowych w okręgu w sprawie przepisów o pokrywaniu wydatków osobowych i rzeczowych 22
73. Komunikat K. O. S. Lub. z dn. 4/IV 1929 r. Nr. O- 7624/29 w sprawie terminu egzaminów dla kandydatów na stanowiska I, II i III kategorii w państw. służbie administr. 25

74.

Część nieurzędowa.

- J. Firewiczowa. — O wyborze programu przyrodoznawstwa w gimnazjum niższem 25
- J. Komornicka. — Różnorodne warunki pracy umysłowej 27
- Komunikaty 28
- Konkursy 31
- Errata 32

A. (Zarządzenia ogólne).

61.

O K Ó Ł N I K

Kuratorjum Okręgu Szkolnego Lubelskiego

z dn. 27/III. 1929 r. N. I.-6453/29

do P. P. Inspektorów szkolnych, Dyrekcyj państwowych i prywatnych szkół średnich ogólnokształcących, seminarjów nauczycielskich, szkół zawodowych, Wyższ. Kursu naucz., oraz państw. Pedagogjum w Lublinie

w sprawie konkursu na stypendja i urlopów płatnych na studia pedagogiczne.

W bieżącym roku szkolnym pracuje na Uniwersytecie Jagiellońskim 40 stypendystów, przyszłych nauczycieli przedmiotów pedagogicznych w zakładach kształcenia nauczycieli.

Aby zapewnić dopływ odpowiednich kandydatów na pierwszy rok studjów od nowego roku szkolnego 1929/30, Ministerstwo W. R i O. P. reskryptem z dnia 15 marca 1929 r. Nr. II - 6395/29 ogłasza załączony komunikat w sprawie konkursu na stypendja i urlopy płatne na studia pedagogiczne.

W związku z tem przypominam pierwszy okólnik Kuratorjum w tej sprawie z dnia 7 marca 1928 r. Nr. 42.

Znaczenie zagadnienia kształcenia nauczycieli dla wysokozorganizowanych szkół powszechnych nie wymaga nowego podkreślenia, gdyż dobrze rozumiemy je wszyscy.

Dobry nauczyciel przedmiotów pedagogicznych to podstawa pracy seminarjum nauczycielskiego, rocznych kursów i Pedagogjum.

Stąd nie wątpię, iż P. P. Inspektorzy i Dyrekcje dołożą wszelkich starań, by ten konkurs o doniosłem znaczeniu dla szkolnictwa miał zapewnione pełne powodzenie.

Zechcą P. P. Inspektorzy i Dyrekcje podać załączony komunikat do wiadomości nauczycielstwa i zachęcić wybitniejsze jednostki do wnoszenia podań wprost do Ministerstwa W. R. i O. P. Nauczyciele czynni winni wnosić podania drogą służbową.

Kurator Okręgu Szkolnego (—) *Dr. Eustachy Nowicki.*

1 załącznik.

K o m u n i k a t.

Ministerstwo Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego ogłasza konkurs na stypendja (częściowo urlopy płatne) dla osób, pragnących się kształcić na nauczycieli przedmiotów pedagogicznych w zakładach kształcenia nauczycieli szkół powszechnych.

1) Kandydaci winni mieć ukończone studia akademickie i albo zdany egzamin magisterski, doktorski lub nauczycielski z jakiegokolwiek przedmiotu, albo też winni być tak zaawansowani w zdawaniu tego egzaminu, że będą mogli skutecznie prowadzić studia pedagogiczne.

2) Kandydaci zakwalifikowani zobowiążą się do dwuletnich studiów pedagogicznych we wskazanym przez Ministerstwo uniwersytecie (prawdopodobnie w Uniwersytecie Jagiellońskim w Krakowie) oraz, po zdaniu odpowiednich egzaminów, do czteroletniej pracy w zakładzie kształcenia nauczycieli szkół powszechnych, wskazanym przez władze szkolne.

3) Kandydaci zakwalifikowani otrzymają stypendja, zapewniające im utrzymanie lub nominacje na stanowiska nauczycieli seminarjów i urlopy płatne na czas studiów.

Podania należy składać do dnia 1 czerwca 1929 r. i kierować je do Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego — Wydział Kształcenia Nauczycieli—Bagatela 12. Nauczyciele czynni powinni wnosić podania drogą służbową.

Do podań należy dołączyć:

1) Dokumenty szkolne, lub uwierzytelnione odpisy tych dokumentów. Studenci szkół akademickich powinni przedstawić zaświadczenie swoich władz o dotychczasowych studiach i egzaminach.

2) Własnoręcznie napisany życiorys, uwzględniający szczegółowo przebieg dotychczasowego kształcenia się.

3) Informację, jakimi językami obcymi kandydat włada i w jakim stopniu. ew. dowody kwalifikacyj zawodowych, uprawniających do pobierania uposażenia według art. 31 ustawy uposażeniowej z dnia 9 października 1923 r. (Dz. U. R. P. Nr. 116, poz. 924), zaświadczenia szkolne, stwierdzające liczbę lat dotychczasowej pracy nauczycielskiej, i dane, dotyczące stosunków rodzinnych (metrykę urodzenia żony, dzieci, świadectwo ślubu), o ile dany punkt powyższego wykazu dokumentów może kandydata dotyczyć.

Kandydaci, nie będący czynnymi nauczycielami, powinni nadto wskazać nazwiska i adresy dwóch osób, mogących udzielić Ministerstwu opinii o nich.

62.

O K Ó Ł N I K

Kuratorjum Okręgu Szkolnego Lubelskiego

z dn. 27/III 1929 r. Nr. O. - 6875/29

do P. P. Inspektorów szkolnych, Dyrekcyj państwowych i prywatnych szkół średnich ogólnokształcących, seminarjów nauczycielskich i ochroniarskich, szkół zawodowych i państw. Wyższ. Kursu naucz. w Lublinie

w sprawie Powszechnej Wystawy Krajowej w Poznaniu.

Stosownie do pisma Kuratorjum Okręgu Szkolnego Poznańskiego z dnia 22 marca 1929 r. Nr. O-5274/29 podaję do wiadomości nauczycielstwa niżej przytoczoną odezwę.

Kurator Okręgu Szkolnego *Dr. E. Nowicki.*

Odezwa do nauczycielstwa.

Szybko zbliża się czas Powszechnej Wystawy Krajowej w Poznaniu. Przemówią z niej siły twórcze młodego Państwa. Ze wszystkich stron Rzeczypospolitej Polskiej, popłyną fale ludzi do Poznania, by obejrzeć tu plony wysiłków narodu polskiego za pierwsze dziesięć lat niezawisłego istnienia, zaczerpnąć otuchy i wiary w naszą zdolność do samodzielnego życia i nabrać sił do wytężonej pracy dla szczęścia Ojczyzny. W tej fali ludzkiej nie braknie polskiego nauczyciela. Już ze wszystkich stron naszego kraju nadchodzą liczne zgłoszenia i zapytania od nauczycielstwa.

Zarządy organizacyj nauczycielskich, a mianowicie: Związku Polskiego Nauczycielstwa Szkół Powszechnych, Stowarzyszenia Chrześcijańsko-Narodowego Nauczycielstwa Szkół Powszechnych i Towarzystwa Nauczycieli Szkół Wyższych w zrozumieniu doniosłości Powszechnej Wystawy Krajowej dla nauczycielstwa postanowiły stworzyć warunki, umożliwiające zwiedzenie P. W. K. wszystkiem Koleżankom—Kolegom oraz członkom ich rodzin przez zabezpieczenie im wygodnych i tanich kwater podczas pobytu w Poznaniu. W tym celu każda z wymienionych organizacyj zakupiła odpowiednią ilość łóżek całkowicie wyposażonych, a mianowicie:

Z. P. N. S. P. 400 łóżek

Stow. Chrz.-Nar. N. Sz. P. . . 200 „

T. N. S. W. 80 „

Opłata dzienna wynosić będzie od łóżka z 2 prześcieradłami, 1 kocem, 1 jaśkiem—prawdopodobnie 3 zł.

Na pomieszczenie dla nich wyznaczone zostały dwa wielkie sąsiadujące ze sobą gmachy szkolne.

Owiane najlepszą wolą służenia dobrej sprawie rzeczono organizacje w porozumieniu z Kuratorjum nawiązały kontakt i doprowadziły do wytworzenia pomiędzy sobą współporozumienia w sprawie kwater na czas trwania P. W. K. Współdziałanie polegać będzie na wzajemnem odstępowaniu sobie wolnych miejsc i wspólnym regulaminie, obowiązującym na kwaterach.

Wszyscy nauczyciele, zamierzający zwiedzić P. W. K., zechcą zgłaszać się do biur kwaterunkowych wymienionych organizacji pod adresami: Z. P. N. S. P.—Poznań, ul. Słowackiego 58/60. Sekretarjat Stow. Chrz. Nar. Naucz. Szk. Powsz.—Poznań, ul. Działyńskich 4, Towarzystwo Naucz. Szkół Śr. i Wyższ. Zarząd Okręgowy—Poznań, Sienkiewicza 7., podając imię, nazwisko, przynależność organizacyjną (Koło, Ognisko) dokładny adres, dzień przyjazdu, ilość dni pobytu. Ze względu na wpływające już zgłoszenia zaleca się jaknajwcześniejsze zarezerwowanie sobie miejsca.

Do pisemnego zgłoszenia według powyżej podanego wzoru—na przynajmniej 10 dni przed przyjazdem—dołączyć należy połowę całkowitej opłaty. Przyjazd na powyżej wymienione kwatery bez uprzedniego zgłoszenia i przyjęcia nie uprawnia do otrzymania pomieszczenia.

O K Ó Ł N I K

Kuratorium Okręgu Szkolnego Lubelskiego

z dnia 27/III 1929 r. Nr. O.-7150/29

do P. P. Inspektorów szkolnych, Dyrekcyj państwowych i prywatnych szkół średnich ogólnokształcących, seminarjów nauczycielskich i ochroniarskich, szkół zawodowych, państw. Wyższ. Kursu naucz. i państwowego Pedagogjum w Lublinie

w sprawie udziału młodzieży szkolnej w pokazach gimnastyczno-sportowych na P. W. K. w Poznaniu.

Doszło do wiadomości Ministerstwa, że w związku z przygotowaniami do masowych imprez gimnastyczno - sportowych, jakie mają się odbyć w czasie Powszechnej Wystawy Krajowej w Poznaniu, niektóre stowarzyszenia pociągają za wiedzą lub bez wiedzy dyrekcyj szkół młodzież szkolną do udziału w ćwiczeniach przygotowawczych, w celu zwiększenia liczby i siły swych grup reprezentacyjnych.

Ponieważ Ministerstwo ustaliło zasadę, iż młodzież szkolna może brać udział *tylko w szkolnych i międzyszkolnych zawodach gimnastycznych i sportowych oraz w pokazach i zawodach, organizowanych przez Państwo, względnie w jego imieniu przez Wojewódzkie, Powiatowe lub miejskie Komitety W. F. i P. W., zawsze jednak w charakterze szkolnym*, przeto na skutek reskryptu Pana Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z dnia 23 marca 1929 r. Nr. I W. F. 1940/29 zwracam uwagę Panom Inspektorom Szkolnym i Dyrekcjom szkół, by nie dopuszczaly do uczestnictwa uczniów w ćwiczeniach, popisach, zawodach i zlotach jakichkolwiek organizacyj gimnastyczno-sportowych i przysposobienia wojskowego o charakterze społecznym, nieszkolnym, a to zgodnie z obowiązującymi zasadami okólników Ministerstwa z dnia 10 lutego 1922 roku (Dz. Urz. 1922 r. Nr. 13 poz. 128) i z dnia 2 września 1927 r. (Dz. Urz. 1927 r. Nr. 12 poz. 204).

Kurator Okręgu Szkolnego (—) *Dr. Eustachy Nowicki.*

O K Ó Ł N I K

Kuratorium Okręgu Szkolnego Lubelskiego

z dn. 5/IV 1929 r. Nr. O. - 7684/29.

do P. P. Inspektorów szkolnych, Kierownictw publicznych i prywatnych szkół powszechnych, Dyrekcyj państwowych i prywatnych szkół średnich ogólnokształcących, seminarjów nauczycielskich i ochroniarskich, szkół zawodowych, państw. Wyższ. Kursu naucz. i państw. Pedagogjum naucz. w Lublinie

w sprawie zwolnienia młodzieży prawosławnej od udziału w uroczystościach w dniu 3 Maja.

Stosownie do reskryptu Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z dnia 4 kwietnia 1929 r. Nr. II.-9039/29 zawiadamiam, że w roku bieżącym na dzień 3 maja przypada według Paschalji Prawosławnej Wielki

Piątek, dzień żałobnych uroczystości i smutków w Kościele Prawosławnym, Sw. Synod Kościoła Prawosławnego uznał przeto za wskazane, aby uroczystości kościelne i nabożeństwa, związane z obchodem Święta Narodowego 3 maja, zostały przeniesione i odbyły się dnia 6 maja, t. j. w drugie święto Wielkiejnocy. Wobec tego *młodzież szkolną wyznania prawosławnego należy zwolnić od udziału w uroczystych obchodach w dniu 3 maja urządzanych.*

Kurator Okręgu Szkolnego (—) *Dr. Eustachy Nowicki.*

65.

OKÓLNİK

Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego
do Kuratorów wszystkich Okręgów Szkolnych, do Wydziału Oświecenia
Publicznego w Wojew. Śląskiem i do Liceum Krzemienieckiego
w sprawie zmiany obuwia w szkołach.

Spostrzeżenia lekarzy szkolnych wykazały, że do najczęstszych schorzeń dziatwy i młodzieży w wieku szkolnym, które w sumie powodują największą liczbę opuszczeń dni szkolnych, należą tak zwane przeziębienia. A jako przyczynę różnych zapaleń gardzieli (angin), katarów dróg oddechowych, katarów uszu z wtórnem osłabieniem słuchu, różnych cierpień reumatycznych, powikłanych niekiedy nawet schorzeniami serca, lekarze szkolni uważają parogodzinny pobyt dziatwy w szkole w zamknięciu od śniegu lub deszczu obuwia, z wilgotnemi, zziębniętymi stopami.

Dodatkowo lekarze szkolni i nauczyciele zaznaczają, że podobny stan stóp wpływa ujemnie na krążenie krwi w organizmie dziecka, na jego zdolność do skupiania uwagi, i zmniejsza wydajność jego pracy umysłowej.

Pozatem badania bakterjologiczne wykazały, że powietrze w tych szkołach, w których dziatwa szkolna zmienia obuwie i nosi pantofle, jest o wiele czystsze, gdyż nie wnosi ona na obuwie do izb szkolnych ulicznego brudu i kurzu z różnemi zarazkami.

Zauważono również, że dziatwa, która zmienia w szkole obuwie, chętnie czyni to samo u siebie w domu, przez co przyczynia się do propagandy tego higienicznego zwyczaju wśród swoich domowników.

Mając to wszystko na uwadze, w trosce o zdrowie dziatwy i młodzieży szkolnej, Ministerstwo zaleca, by gdzie tylko warunki na to pozwalają, a więc przede wszystkim tam, gdzie można znaleźć pomieszczenie na przechowanie obuwia i gdzie miejsca ustępowe znajdują się w samym budynku szkolnym, dziatwa i młodzież szkolna w okresie od dnia 1 listopada do dnia 1 kwietnia po przyjeździe do szkoły zdejmowała obuwie i wkładała pantofle, choćby najskromniejsze, sposobem domowym lub na lekcji robót ręcznych z resztek materiałów sporządzone.

Pantofle należy co pewien czas wietrzyć i trzepać.

W dostarczaniu niezamówionej dziatwie pantofli mogłyby przyjść z pomocą opieki i dozory szkolne.

Uregulowanie w szczegółach zaleceń okólnika Ministerstwo pozostawia administracji szkolnej.

Warszawa, dnia 11 marca 1929 r. (Nr. I. W. F. 1678/29).

Za Ministra Wyznań Religijnych
i Oświecenia Publicznego

(—) *St. Czerwiński*
Podsekretarz Stanu.

OKÓLNİK

Kuratorjum Okręgu Szkolnego Lubelskiego
z dnia 5/IV 1929 r. Nr. II- 7691/29.

Podając okólnik niniejszy do wiadomości, Kuratorjum jak najgoręcej zachęca PP. Inspektorów Szkolnych, Dyrekcje Gimnazjów, Seminarjów i Szkół Zawodowych do realizacji wskazań, zawartych w nim, zwłaszcza tam, gdzie na to pozwalają warunki lokalu. Jeżeli szkoła nie ma miejsca, lub nie może zdobyć się na urządzenie

szafek do przechowywania obuwia, to powinna zachęcić rodziców do zaopatrzenia dzieci w specjalne worki, któreby można było wieszać w szatni.

Okólnik Ministerstwa ma na celu przede wszystkim podniesienie zdrowotności młodzieży, przeto należy pamiętać, że podczas dobrej pogody, gdy jest sucho na dworze, najwłaściwsze miejsce dla młodzieży do spędzania pauz i wolnych godzin powinno być zawsze podwórze lub boisko szkolne.

Kurator Okręgu Szkolnego (—) Dr. Eustachy Nowicki.

66.

KOMUNIKAT

w sprawie zaciągu ochotniczego do wojska.

Minister

Wyznań Religijnych i Oświecenia
Publicznego.

Warszawa

Dnia 21 marca 1929 roku

Nr. I. Prez-1874/29.

Zaciąg ochotniczy w r. 1929 — ogłoszenie.

Przesyłając ogłoszenie o zaciągu ochotniczym w roku 1929, nadesłane przez Pana Ministra Spraw Wojskowych pismem z dnia 16 marca 1929 r. L. dz. 1400/Pob. Org., proszę Pana Kuratora o bezzwłoczne wydanie zarządzeń dyrekcjom średnich męskich i koedukacyjnych zakładów naukowych państwowych i prywatnych, mających prawa szkół państwowych (gimnazjów, seminarjów i szkół zawodowych), by uczniowie, kończący te zakłady w roku bieżącym, zaznajomili się dokładnie z warunkami zaciągu ochotniczego. W związku z tem podać należy do wiadomości zainteresowanej młodzieży następujące wyjaśnienia:

1. Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 11.I 1928 r. (Dz. U. R. P. Nr. 4 poz. 26) zniósło konieczność ubiegania się o prawo do służby półtorarocznej. Odtąd wszyscy poborowi, posiadający odpowiedni cenzus naukowy, z urzędu będą powoływani przez P. K. U. do skróconej czynnej służby wojskowej.

Rozporządzenie to ograniczyło także prawo do odroczeń służby wojskowej. Z prawa tego będą mogli korzystać jedynie poborowi, którzy są uczniami ostatniej klasy średnich zakładów naukowych, i to tylko do 22 roku życia.

Studenci wyższych zakładów naukowych będą korzystali z odroczeń służby wojskowej zasadniczo tylko do 23 roku życia, a nie jak dotychczas do 26 roku życia.

2. Ministerstwo zaleca wszystkim tegorocznym uczniom ostatniej klasy we własnym ich interesie ochotnicze zgłaszanie się do służby wojskowej. Kto tego nie uczyni i wstąpi do wyższego zakładu naukowego bezpośrednio po skończonej szkole średniej, może nie ukończyć studjów w granicach udzielanych odroczeń, t. j. do 23 roku życia; z tym rokiem bowiem zostanie powołany do służby wojskowej bez względu na okres studjów, które w ten sposób zostaną przerwane na przeciąg piętnastu miesięcy. Pan Minister Spraw Wojskowych będzie udzielał przedłużeń tych odroczeń tylko w wyjątkowych wypadkach na zasadach, jakie ustali nowe rozporzą-

dzenie wykonawcze do ustawy o powszechnym obowiązku służby wojskowej.

Wyjątkowe odroczenia przewidziane będą m. in. dla tych poborowych, którzy udowodnią, że po egzaminie dojrzałości (egzaminie końcowym) zgłaszali się ochotniczo do służby wojskowej, lecz nie zostali przyjęci z powodu warunków fizycznych. Wyjątkowo te odroczenia będą udzielane najdalej do 25 roku życia.

3. Jeżeli zatem chodzi o odbycie służby wojskowej, niewątpliwie z różnych względów rzeczą najkorzystniejszą dla kończących średnie zakłady naukowe będzie zgłoszenie się ochotniczo do czynnej służby wojskowej bezpośrednio po złożeniu egzaminu dojrzałości, względnie — egzaminu końcowego.

P. K. U. powoła ich bowiem do skróconej służby wojskowej, która trwać będzie najwyżej 15 miesięcy bez przerwy od lipca do października następnego roku. Służba 15-miesięczna będzie odpowiednio skrócona tym, którzy udowodnią w P. K. U., że służyli już w wojsku ochotniczo.

Ponadto za osiągnięcie I-go względnie II-go stopnia przysposobienia wojskowego przewidziane są specjalne przywileje w czasie odbywania czynnej służby wojskowej, przyczem w niektórych rodzajach broni przywileje te wyrażają się w skróceniu czasu służby wojskowej do 12 miesięcy.

Odbywanie wyżej określonej skróconej służby wojskowej daje możność ukończenia Szkoły Podchorążych Rezerwy, a tem samem osiągnięcie stopnia podporucznika w rezerwie.

Uczniowie, którzy bezpośrednio po skończonym średnim zakładzie naukowym odbędą ochotniczo skróconą czynną służbę wojskową, uzyskują już jako słuchacze wyższych zakładów naukowych prawo do nominacji na oficerów rezerwy, a zatem nominację tę mogą otrzymać jeszcze podczas odbywania studjów, co stwarza dla nich korzystną pozycję w społeczeństwie.

Za ochotniczym odbywaniem służby wojskowej przemawia również wiek młodzieży, który łatwiej można nagiąć do ponoszenia trudów uciążliwej służby wojskowej, aniżeli wiek późniejszy.

Przez ochotnicze odbycie służby wojskowej młodzież uniknie przerwy między ukończeniem wyższych zakładów naukowych i uzyskaniem stanowisk w obranym zawodzie. Odbywanie służby wojskowej dopiero po ewentualnem ukończeniu wyższych zakładów naukowych stanowi bardzo często poważną przeszkodę do dalszej kariery życiowej, utrudnia stworzenie ogniska rodzinnego i dysponowanie sobą.

W wypadkach bezpośredniego uzyskania po ukończeniu wyższych zakładów naukowych stanowisk płatnych, praktyki, propozycji wyjazdu zagranicę i t. d., konieczność odsłużenia obowiązkowej służby wojskowej stanowi przeszkodę, której uniknąć można przez ochotnicze odbycie czynnej służby wojskowej niezwłocznie po ukończeniu szkoły średniej.

Wszystkie wyżej przytoczone względy przemawiają za odbyciem obowiązkowej czynnej służby wojskowej po ukończeniu średnich zakładów naukowych.

Ochotnicza służba wojskowa zalicza się na poczet obowiązkowej służby czynnej, a ponadto ochotnicy mają prawo wyboru broni.

4. Ministerstwo zaleca, by wszyscy kończący średnie zakłady naukowe bez względu na to, czy zamierzają zgłosić się do ochotniczej służby

wojskowej, czy też nie, zawiadamiali o fakcie uzyskania świadectwa dojrzałości (egzaminu końcowego) właściwą P. K. U., aby nie było już żadnej wątpliwości co do uzyskania przez nich prawa do skróconej czynnej służby wojskowej.

5. Wreszcie Ministerstwo podaje do wiadomości, że wszelkich informacji, dotyczących zaciągu ochotniczego i odbywania służby wojskowej, udzielać będą właściwe P. K. U., zaś informacji w sprawach odroczeń służby wojskowej — właściwe powiatowe władze administracji ogólnej.

Podsekretarz Stanu *St. Czerwiński*.

Załącznik.

Ministerstwo Spraw Wojskowych
Biuro Uzupełnień
L. dz. 1400/Pob. Org.

O D P I S.
Warszawa, dnia 16.III. 1929 r.

R. 351. Zaciąg ochotniczy w roku 1929 — ogłoszenie.

Na zasadzie art. 69 ustawy o powsz. obow. wojsk. (Dz. U. R. P. Nr. 46 z 1928 r. poz. 458), ogłaszam zaciąg ochotniczy do czynnej służby wojskowej.

Jako warunki dla przeprowadzenia zaciągu ochotniczego podaję co następuje:

1) Do czynnej służby wojskowej w charakterze ochotników mogą być przyjmowi w roku 1929 mężczyźni urodzeni w latach 1909, 1910 i 1911.

2) Ochotnicy, nieposiadający warunków do skróconej czynnej służby wojskowej, mogą być przyjmowani do: piechoty, czołgów, żandarmerji, kawalerji, samochodów pancernych, artylerji, lotnictwa, saperów, łączności i marynarki wojennej. Ochotników tej kategorii nie należy przyjmować do: taborów, samochodów, służby zdrowia, służby uzbrojenia i służby intendentury (baonów administracyjnych).

3) Ochotnicy, mający warunki do skróconej czynnej służby wojskowej, mogą być przyjmowani do piechoty, kawalerji, artylerji, lotnictwa i marynarki wojennej. Do saperów i saperów kolejowych oraz łączności mogą być przyjęci tylko tacy ochotnicy, którzy posiadają odpowiednie wykształcenie techniczne. Ochotników tej kategorii nie należy przyjmować do czołgów, żandarmerji, samochodów pancernych, taborów, samochodów, służby zdrowia, służby uzbrojenia, służby intendentury (baonów administracyjnych).

4) Do lotnictwa mogą być przyjmowani:

a) ochotnicy z prawem do skróconej czynnej służby wojskowej, — tylko w charakterze personelu latającego (na pilota lub obserwatora);

b) ochotnicy bez prawa do skróconej czynnej służby wojskowej — również tylko w charakterze personelu latającego (na pilota, lub strzelca samolotowego).

Do obsługi technicznej w lotnictwie ochotników przyjmować nie należy.

W podaniach zgłaszających się do lotnictwa powinno być wyraźnie zaznaczone, że ochotnik zgłasza się do służby personelu latającego.

5) Termin wnoszenia podań do P. K. U. przez osoby ubiegające się o przyjęcie w charakterze ochotników do służby wojskowej upływa dnia 1 lipca r. b. z wyjątkiem ochotników zgłaszających się do lotnictwa w charakterze personelu latającego, którzy powinni wnieść podania w następujących terminach:

a) ochotnicy bez prawa do skróconej czynnej służby wojskowej — do dnia 1 czerwca r. b.;

b) ochotnicy z prawem do skróconej czynnej służby wojskowej — do dnia 20 czerwca r. b.

6) Przegląd wojskowo-lekarski ochotników przez komisje poborowe odbędzie się zasadniczo w czasie głównego poboru rocznika 1908. Termin stawienia się ochotników przed komisją poborową będzie podany w obwieszczeniach o poborze rocznika 1908.

7) Po terminie poboru głównego przeglądu ochotników dokonują dodatkowe komisje poborowe.

8) Ochotnicy, zgłaszający się do czynnej służby w lotnictwie w charakterze personelu latającego, będą niezależnie od przeglądu lekarskiego w kom. pob. poddani powtórnemu badaniu w Centrum Badań Lekarskich Lotnictwa (C. B. L. L.). Od wyników tych badań zależeć będzie ostateczne przyjęcie ochotnika do powyższego rodzaju broni.

W tej sprawie wydane zostanie jeszcze przed poborem głównym odrębne zarządzenie.

9) Zasady, dotyczące przyjmowania ochotników, tryb składania podań, ich rozpatrywanie oraz wszelkie czynności władz wojskowych i administracyjnych, związane z zaciągami ochotniczym, podają §§ 387 — 416 rozp. wykon.

10) Ochotnicy mają prawo wyboru broni w ramach określonych w pkt. 2 i 3 niniejszego rozkazu, o ile odpowiadają wymaganiom fizycznym dla danego rodzaju broni ustalonym. Prawo wyboru formacji ochotnikom nie przysługuje.

11) Ponieważ zastrzeżone ochotnikom w art. 68 ustawy i § 391 rozp. wykon. prawo wyboru broni narusza zasadę stałych rejonów uzupełnień, powiatowi komendanci uzupełnień (wojskowi członkowie kom. pob.) powinni starać się skłaniać ochotników do wyboru jednego z tych rodzajów broni, które dana P. K. U. uzupełnia. Ostateczny wybór rodzaju broni powinien ochotnik stwierdzić własnoręcznie na swem podaniu o przyjęcie do wojska. Wyjątek stanowią ochotnicy do lotnictwa i marynarki wojennej, których powinny przyjmować wszystkie P. K. U.

Wybrany przez ochotnika rodzaj broni nie może być w żadnym wypadku przez P. K. U. zmieniony.

12) Zobowiązanie do służby ochotniczej w wojsku, z wyjątkiem marynarki wojennej, ma być przez ochotnika wypełnione według wzoru Nr. 31 do rozp. wykon. z tem, że zawarte w nim słowa: „Służby wojskowej w wojsku stałem” należy zastąpić słowami: „czynnej służby wojskowej”. Na zobowiązaniu, które podpisuje ochotnik do wojsk lotniczych bez prawa do skróconej czynnej służby wojskowej, należy umieścić jako 2-gi ustęp następującą klauzulę: „Po odbyciu czynnej służby wojskowej w lotnictwie zobowiązuje się pozostać w czynnej służbie wojskowej jeszcze na okres trzech lat w charakterze szeregowego nadterminowego”.

W zobowiązaniu ochotnika do marynarki wojennej należy w pkt. 1 za określeniem: „2-ch lat” dodać słowa: „i 3-ch miesięcy”, zaś w pkt. 2-im określenie: „1 rok” zastąpić słowami: „2 lata”.

W imieniu Ministra Spraw Wojskowych
II Wiceminister

(—) *Fabrycy* Gen. Bryg.

B. (Szkolnictwo powszechne).

67.

Rozkład kursów wakacyjnych dla kwalifikowanego nauczycielstwa szkół powszechnych w r. 1929
Okrąg szkolny Lubelski.

Ministerstwo W. R. i O. P. rozporządzeniem z dnia 20 marca b. r. Nr. II 5557/29 zatwierdziło następujący rozkład tegorocznych Kursów wakacyjnych dla kwalifikowanych nauczycieli publicznych szkół powszechnych:

Inspektorat Szkolny	K U R S	Ter- min	U W A G I
Biała Podlaska	Polonistyczny. (Rozwój liryki polskiej. Ćwiczenia w lekturze i interpretacji utworów lirycznych z uwzględnieniem potrzeb szkoły powszechnej).	I.	(W. K. N.)
Chełm	Pedagogiczny. (Wybrane zagadnienia z nauki o dziecku: stosunek dziecka do świata rzeczywistego i urojonego. Myślenie dziecka i dorosłego. Psychiczne podstawy postępowania człowieka dorosłego i dziecka. Sposoby prowadzenia obserwacji nad dziećmi. Rozbiór jednego z pism pedagogicznych. Literatura dziecięca i bibliotekarstwo w zastosowaniu do potrzeb nauczyciela szkoły powszechnej).	I.	Pożądane przywiezienie roczników „Szkół Powszechnych” z lat 1926, 27 i 28 oraz książki Ziemonowicza p. t. „Problemy współczesnego wychowania”. (W. K. N.)
Lublin	Języka niemieckiego. (Skadnia języka niemieckiego, ćwiczenia w konwersacji i w pisanii na tle lektury. Metodyka nauczania języka niemieckiego w szkole powszechnej. Przegląd najważniejszych podręczników).	III.	(W. K. N.) Pożądane przywiezienie programu nauczania.

Lublin	Geograficzny. (Wybrane zagadnienia z geografii Polski. Metody analizy map szkolnych oraz map topograficznych, zastosowane do celów dydaktycznych i naukowych).	I.	(W. K. N.) (Pożądane przywiezienie Atlasu Powszechnego Romera i cyrkli. Mapy specjalne będą do nabycia na miejscu).
Lublin	Przyrodniczy. a) Nauka o prądzie elektrycznym. b) Przystosowanie ćwiczeń praktycznych z fizyki w zakresie szkoły powszechnej i tworzenie pracowni propedeutycznej w zakresie fizyki).	I.	(W. K. N.)
Puławy	Umuzycznienia. (Umuzycznienie, prowadzenie chórów, pieśń ludowa. Metodyka śpiewu w szkole powszechnej).	I.	Dla osób posiadających wstępne wiadomości z muzyki. Pożądane zaopatrzenie się w skrzypce i kamerton.
Puławy	Oświaty pozaszkolnej. (Organizacje kulturalno-oświatowe, metodyka nauczania dorosłych).	I.	
Siedlce	Połonistyczny. (Składnia języka polskiego. Metodyka wypracowań piśmiennych i ćwiczenia w mówieniu).	I.	(W. K. N.) Pożądane przerobienie tego działu np. z gramatyki St. Szobera.
Zamość	Harcerski. (Harcerstwo jako czynnik wychowania. Metodyka pracy harcerskiej).	I.	Dwie grupy: męska i żeńska w Związku, trzytygodniowe od 3 do 24 lipca,

O K Ó Ł N I K

Kuratorjum Okręgu Szkolnego Lubelskiego

z dn. 29/III 1929 r. Nr. I. - 7258/29.

do Panów Inspektorów szkolnych w okręgu*w sprawie organizacji roku szkolnego 1929/30.*

Konieczność rozpoczęcia systematycznej nauki we wszystkich szkołach powszechnych w pierwszych dniach września wymaga, aby organizacja nowego roku szkolnego na terenie każdego powiatu została definitywnie zakończona w ostatnich dniach sierpnia. Względy celowości stwarzają postulat dokonania możliwie największej ilości prac, związanych z powyższą organizacją, przed ferjami letnimi, aby w ten sposób na lipiec i sierpień pozostawić jedynie te prace, przeważnie o charakterze wykonawczym, które z różnych ważnych powodów — najczęściej natury budżetowej (przyznanie nowych etatów) — nie mogą być wcześniej ukończone.

Kierując się wskazaną zasadą, zechcą Panowie Inspektorowie przystąpić natychmiast do szczegółowego i planowego przygotowania nowego roku szkolnego 1929/30, przyczem pracę tę należy rozłożyć w ten sposób, aby poszczególne jej stadja mogły być ostatecznie ukończone przed początkiem roku szkolnego. Wnioski Panów, dotyczące organizacji roku szkolnego 1929/30, które — wbrew powyższym wskazaniom — zostaną złożone w terminie późniejszym, w myśl instrukcji Ministerstwa zasadniczo nie będą przez Kuratorjum uwzględniane.

Organizacja roku szkolnego winna obejmować wszystkie szczegóły, które składają się na całokształt szkolnictwa w powiecie, i w ciągu roku szkolnego nie powinno się znaleźć ważniejszego zagadnienia z dziedziny administracji szkolnej i życia szkolnego, które uprzednio przed rozpoczęciem roku szkolnego nie było przez Pana przewidziane i przemyślane.

W szczególności poza pracami, o których wspominają inne okólniki Kuratorjum, należy się zająć uregulowaniem następujących spraw:

I. E t a t y.

Przy ustalaniu liczby etatów, niezbędnych dla zaspokojenia potrzeb szkolnictwa w powiecie, należy dążyć do jak najbardziej racjonalnego zużytkowania każdego etatu. Z tego założenia wychodząc, muszą Panowie przeprowadzić rewizję dotychczasowego przydziału etatów. Trzeba więc przy każdym etacie sprawdzić, czy został on należycie zużytkowany w ubiegłym roku szkolnym, czy był prawnie i życiowo uzasadniony ze względu na obciążenie nauczyciela dziećmi i ilością godzin pracy oraz ze względu na stopień organizacyjny szkoły i na lokal. Wszystkie te czynniki powinny być wzięte pod uwagę przy rozstrzyganiu pytania co do zasadniczego wykorzystania etatu w nowym roku szkolnym.

W ten sposób przeprowadzona rewizja posiadanych etatów niewątpliwie ułatwi Panom dokładniejsze i ściślejsze pod względem ilościowym określenie potrzeby nowych etatów. Ewentualne wnioski w tej sprawie, oparte na powyższych danych, winni Panowie zgłosić do Kuratorjum do 1 czerwca r. b.

II. Lokale szkolne.

Ponieważ bardzo często wynajmowanie lokali dla szkół odbywa się dopiero we wrześniu, winni Panowie poczynić energiczne starania, aby ten stan anormalny usunąć. Lokale szkolne, w stanie zdatnym do użytku, powinny być oddane do dyspozycji kierowników szkół najpóźniej w ostatnich dniach sierpnia. Przyznanie etatów dla szkół winni Panowie uzależnić od upewnienia się, czy lokal na szkołę zostanie w terminie wynajęty. Nie powinno się natomiast powtórzyć, by lokale, przygotowane przez samorządy dla celów szkolnych zgodnie ze wskazówkami Panów, nie zostały następnie użytkowane.

III. Komasacja szkół.

Ponieważ komasacja szkoły zbyt często wywołuje liczne skargi ze strony ludności, a ponadto powoduje, że dzieci ze wsi skomasowanych nie uczęszczają do szkoły, co czyni problematycznym przydział etatu(ów), należałoby — celem uniknięcia tych niepożądanych objawów, płynących niewątpliwie z niezrozumienia przez ludność intencji władz szkolnych, — starać się przez bezpośrednie zetknięcie z tą ludnością przekonać ją o celowości i potrzebie komasacji szkoły przed jej dokonaniem. W ten sposób w wielu wypadkach pokona się opór ludności, szczególnie jeśli jej się równocześnie wskaże środki zaradcze przeciwko niektórym niedomaganiom, złączonym z komasacją szkół, a mianowicie zachęci się do poprawienia złych dróg systemem szarwarkowym, zrobienia nowej drogi, wybudowania w razie potrzeby mostu czy kładki, a wreszcie do wspólnego dowożenia dzieci. W razie potrzeby Kuratorjum przyjdzie Panom z pomocą przez poparcie sprawy u wojewódzkich władz administracyjnych.

IV. Przeniesienia nauczycieli.

Należy zawiadomić nauczycieli, że podania o przeniesienia do innych okręgów szkolnych lub w obrębie okręgu Lubelskiego mogą być wnoszone tylko do 31 maja r. b.

Podania te — o ile są załatwiane przez Kuratorjum — winni Panowie wraz ze swymi ściśle skonkretyzowanymi wnioskami przestać w terminie do dnia 15 czerwca r. b.

Aby uniknąć błędów mianowania nauczyciela na stanowisko nieopróżnione, muszą Panowie przy wnioskach o przeniesienie tudzież przy przeniesieniach, dokonywanych przez siebie, zachować jak najdalej idącą ostrożność, w szczególności nie przenosić względnie nie przydzielać na własną rękę nauczycieli stałych.

Przeniesienie stałego nauczyciela staje się faktem dokonany dopiero z chwilą doręczenia mu dekrety, wystawionego przez Kuratorjum.

Uwagi, wypowiedziane w tej sprawie w okólniku Kuratorjum O. S. L. z dn. 26. VI. 1928 r. Nr. 137, zachowują nadal swoją moc obowiązującą.

V. Nauczyciele z W. K. N.

Ponieważ nie wszyscy nauczyciele, posiadający W. K. N., są należycie wyzyskani, zechcą Panowie poddać rewizji ich dotychczasowe rozmieszczenie

w szkołach i — w wypadkach stwierdzenia możności bardziej celowego wykorzystania specjalnych kwalifikacyj niektórych z tych nauczycieli w innych szkołach — wystąpić do Kuratorjum z odpowiednio umotywowanym wnioskiem co do ich przeniesienia.

Ten sam wzgląd — najlepszego wykorzystania — winien być dla Panów wskaźnikiem przy rozmieszczaniu nauczycieli, kończących W. K. N. w bieżącym roku szkolnym.

VI. Nowe siły nauczycielskie.

Szczególną opieką winni Panowie otoczyć nowe siły nauczycielskie.

Mianowanie ich na stanowiska samodzielne do szkół jednoklasowych uważam za niewskazane, zalecam natomiast umieszczanie ich w szkołach, pozostających pod dobrem i sprężystym kierownictwem.

VII. Kierownicy.

Przy organizowaniu nowego roku szkolnego należy również zwrócić baczną uwagę na właściwe obsadzenie stanowisk kierowniczych tych szkół, które dotychczas nie posiadają stałych kierowników.

Dobór kierownika nie powinien być rzeczą przypadku.

Na stanowiska te należy mianować ludzi, którzy pod każdym względem dają rękojmię sumiennego i należytego wywiązania się z powierzonych im obowiązków, a którzyby w przyszłości — po stwierdzeniu ich przydatności — mogli objąć te stanowiska na stałe.

VIII. Konferencje nauczycielskie.

Ważną nadzwyczaj sprawą, którą Panowie powinni uregulować przed rozpoczęciem roku szkolnego, są konferencje nauczycielskie.

Jeżeli mają one spełniać zadania, dla których zostały utworzone, muszą mieć wytkniętą linię postępowania i ściśle określony plan pracy.

Za Kuratora Okręgu Szkolnego.

(—) K. Juszcakowski
Naczelnik wydziału.

D. (Szkolnictwo zawodowe).

69.

ZARZĄDZENIE

Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego

z dn. 12/III 1929 r. Nr. III T. - 1692/29.

*w sprawie Komisyj dla egzaminów na czeladników przy szkołach
rzemieślniczo-przemysłowych.*

Na podstawie art. 156 Rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dn. 7 czerwca 1927 r. o prawie przemysłowem (Dz. U. R. P. Nr. 53, poz. 468), zarządzam tworzenie w roku szkolnym 1928/29 Komisyj dla

egzaminów na czeladników przy szkołach rzemieślniczo-przemysłowych państwowych oraz przy szkołach niepaństwowych, wymienionych w załączonym wykazie A.

Uczniowie szkół niepaństwowych, przy których w roku szkolnym 1928/29 nie będzie utworzona Komisja dla egzaminów na czeladników i które są wymienione w wykazie B., mogą w roku szkolnym 1928/29 składać egzamin na czeladnika przed Komisją przy jednej ze szkół wymienionych w wykazie A., którą dla każdego przemysłu wyznaczy Kurator Okręgu Szkolnego.

Regulamin Komisyj dla egzaminów na czeladników, ustanowiony rozporządzeniem Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego w porozumieniu z Ministrami Przemysłu i Handlu i Robót Publicznych z dnia 23 października 1928 r., ogłoszony został w Nr. 3 Dz. Ustaw R. P. z roku 1929 pod poz. 29. Przy wykonywaniu powyższego rozporządzenia należy powodować się następującymi wskazaniem:

Szkołami rzemieślniczo-przemysłowymi w rozumieniu prawa przemysłowego są szkoły zawodowe męskie lub żeńskie, względnie wydziały w tych szkołach, o charakterze rzemieślniczo-przemysłowym.

Komisje dla egzaminów na czeladników należy w zasadzie tworzyć przy każdej szkole państwowej i każdej niepaństwowej, wymienionej w załączonym wykazie szkół A.

W razie trudności utworzenia komisji przy którejkolwiek ze szkół wymienionych w wykazie A. (np. z powodu braku biegłego w danym przemyśle członka komisji, nikłej liczby kandydatów do egzaminu, niskiego poziomu nauczania danego przemysłu w tej szkole), Kuratorjum może zarządzić składanie egzaminów na czeladnika przez kandydatów z tej szkoły przed komisją przy innej, najbliższej położonej, szkole, przy której będzie utworzona odpowiednia komisja.

Uczniowie szkół, wymienionych w wykazie A., którzy z powodów od nich niezależnych nie mogli składać egzaminu na czeladnika bezpośrednio po ukończeniu szkoły, lub egzaminu nie złożyli, i w czasie wyznaczonym na egzaminy nie zamieszkują w miejscowości, w której ukończyli szkołę, mogą, za zgodą dyrektora tej szkoły, składać egzamin w innej szkole, położonej bliżej ich miejsca zamieszkania, przy której istnieje odpowiednia komisja egzaminacyjna.

Kandydaci, którzy nie będą składali egzaminu na czeladnika przed komisją przy szkole, którą ukończyli, wnoszą podanie na ręce dyrektora szkoły, w której mają składać egzamin, powołując się w podaniu na odpowiednie zarządzenie Kuratorjum, lub dołączając wymieniony w ustępie poprzednim dowód zgody dyrektora szkoły, którą ukończyli.

Do egzaminu przed komisją dla egzaminów na czeladników należy w roku szkolnym 1928/29 dopuścić tylko tych kandydatów, którzy ukończyli pełny kurs nauki w szkole rzemieślniczo-przemysłowej w roku szkolnym 1928/29 lub w roku 1927/28, t. j. w czasie, w którym obowiązuje rozporządzenie z dnia 7 czerwca 1927 r. o prawie przemysłowym.

Komisje dla egzaminów na czeladników należy powoływać bezpośrednio po przeprowadzeniu przez szkoły egzaminów dla uczniów ostatniej klasy.

W roku szkolnym 1928/29 w tymże terminie i przed temiż komisjami mogą składać egzaminy na czeladników kandydaci, którzy ukończyli szkoły

rzemieślniczo-przemysłowe w roku szkolnym 1927/28. Egzaminy dla nich mogą się odbyć w terminie wcześniejszym, w razie dostatecznej liczby zgłoszeń.

Komisja powinna składać się, oprócz przewodniczącego, o ile przewodniczącym nie jest dyrektor tej szkoły, co najmniej z 3-ch członków. W skład komisji obowiązkowo powinien wejść:

- a) dyrektor szkoły,
- b) przedstawiciel Izby Rzemieślniczej, powołany przez Kuratora w porozumieniu z właściwą Izbą Rzemieślniczą, względnie z odpowiednim instruktorem korporacji przemysłowych,
- c) biegły w tem rzemiośle, z którego komisja będzie dokonywała egzaminu.

O ile organizacja szkoły obejmuje kilka rodzajów rzemiosła, mogą być tworzone albo odrębne komisje dla każdego rodzaju rzemiosła, lub też jedna komisja ze zmianą członka-biegłego, stosownie do rodzaju rzemiosła, z którego ma się odbyć egzamin.

Na członka komisji-biegłego można powołać odpowiedniego nauczyciela zawodu, instruktora danej lub innej szkoły, wreszcie specjalistę z poza szkoły, ewentualnie mistrza lub czeladnika, gdzie to będzie możliwe. Przy większej liczbie członków komisji należy powoływać do komisji mistrzów i czeladników właściwych zawodów.

Przewodniczącym komisji, zwłaszcza w szkołach państwowych, powinien być z reguły dyrektor szkoły, w której odbywa się egzamin, Kurator może jednak wyznaczyć na przewodniczącego dyrektora lub nauczyciela innej szkoły, albo zawodowca z poza szkoły, według własnego uznania.

Koszty materiałów potrzebnych do wykonania sztuki czeladniczej ponosi egzaminowany.

Świadectwo złożenia egzaminu na czeladnika powinien podpisać przewodniczący i przedstawiciel Izby Rzemieślniczej, członek komisji egzaminacyjnej.

Koszty druków i przyborów kancelaryjnych, wymienionych w § 13 regulaminu komisji, pokrywać należy z opłat egzaminacyjnych.

Egzamin praktyczny, przewidziany w § 4 i 5 regulaminu komisji dla egzaminów na czeladników, zastępuje wykonywanie pracy wyzwolinowej, wymaganej dotąd, w myśl § 11 Statutu szkół rzemieślniczo-przemysłowych (Dz. Urz. Ministerstwa W. R. i O. P. Nr. 3 poz. 28 r. 1921).

Zamiast świadectwa uzdolnienia zawodowego, wymienionego w § 11 Statutu szkół rzemieślniczo-przemysłowych państwowych i zastąpionego obecnie przez świadectwo złożenia egzaminu na czeladnika (§ 9 regulaminu), uczniowie, którzy ukończyli pełny kurs nauki w szkole rzemieślniczo-przemysłowej, otrzymują świadectwo ukończenia szkoły.

Minister

(—) Świtalski.

Rozporządzenie Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego w porozumieniu z Ministrami Przemysłu i Handlu oraz Robót Publicznych z dnia 23 października 1928 r. w sprawie regulaminu komisji dla egzaminów na czeladników przy szkołach rzemieślniczo - przemysłowych państwowych lub przez Państwo uznanych.

Na podstawie ustępu drugiego art. 156 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 7 czerwca 1927 r. o prawie przemysłowym (D. U. R. P. Nr. 53, poz. 468) zarządza się co następuje:

§ 1. Komisje dla egzaminów, na czeladników przy szkołach rzemieślniczo - przemysłowych państwowych lub przez Państwo uznanych posługują się załączonym regulaminem.

§ 2. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego: *Światłowski*

Minister Przemysłu i Handlu: *E. Kwiatkowski*

Minister Robót Publicznych: *Moraczewski*.

Załącznik I do rozp. Min. W. R. i O. P.
z dnia 23 października 1928 r.

R E G U L A M I N

komisji dla egzaminów na czeladników przy szkołach rzemieślniczo - przemysłowych państwowych lub przez Państwo uznanych.

§ 1. Do egzaminu na czeladnika przy szkole rzemieślniczo - przemysłowej państwowej lub przez Państwo uznanej może przystąpić kandydat, który ukończył w takiej szkole pełny kurs nauki przemysłu, uznanego, na zasadzie art. 142 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 7 czerwca 1927 r. o prawie przemysłowym (Dz. U. R. P. Nr. 53, poz. 468) za rzemiosło, i otrzymał świadectwo ukończenia szkoły.

Przystępujący do egzaminu na czeladnika składa w oznaczonym terminie na ręce dyrektora szkoły podanie, skierowane do komisji dla egzaminu na czeladnika przy tej szkole.

Do podania należy dołączyć:

1. własnoręcznie napisany krótki życiorys,
2. świadectwo ukończenia szkoły rzemieślniczo - przemysłowej,
3. opłatę egzaminacyjną, lub dowód zwolnienia od niej,
4. 2 niepodklejone fotografie:

§ 2. Egzamin odbywa się w lokalu szkoły rzemieślniczo - przemysłowej. Termin egzaminu wyznacza kurator okręgu szkolnego w porozumieniu z odpowiednią izbą rzemieślniczą, względnie z instruktorem korporacji przemysłowych, o ile izba rzemieślnicza na danym terenie nie działa.

§ 3. Kurator okręgu szkolnego ustala skład komisji egzaminacyjnej, powołuje jej członków oraz mianuje przewodniczącego. Przewodniczący komisji co najmniej na 10 dni naprzód zawiadamia na piśmie o terminie i miejscu egzaminu: a) kandydatów, b) członków komisji.

§ 4. Egzamin składa się z 2-ch części: 1) z egzaminu praktycznego (wykonanie sztuki czeladniczej i ewentualne wykonanie pracy próbnej), 2) z egzaminu teoretycznego. Wykonanie sztuki czeladniczej nie może trwać dłużej niż 3 dni robocze, zaś próbna praca, jeżeli nadto jest wymagana przy egzaminie, nie może trwać dłużej niż 3 godziny robocze. Egzamin teoretyczny może trwać nie dłużej, niż 2 godziny, przy czym kandydata nie należy pytać bez przerwy dłużej niż 30 minut.

§ 5. Na egzaminie praktycznym kandydat powinien wykazać opanowanie swego zawodu w takim stopniu, jaki jest niezbędny do samodzielnego wykonywania przeciętnych prac w danym rzemiośle.

Przewodniczący wyznacza sztukę czeladniczą do wykonania, dając temat, z chwilą rozpoczęcia egzaminu praktycznego, na oddzielnym arkuszu z oznaczeniem czasu wy-

konania. Temat ten dołącza się do protokołu członka komisji, nadzorującego wykonanie sztuki czeladniczej.

Sztuka czeladnicza powinna być tak wybrana, aby odpowiadała istotnemu zadaniu i nie była połączona ze znacznymi kosztami.

Nadzór nad wykonaniem sztuki czeladniczej sprawuje wyznaczony przez przewodniczącego komisji jeden lub więcej członków tejże komisji.

Osoba, sprawująca nadzór nad wykonywaniem sztuki czeladniczej, wystawia zaświadczenie pisemne, że kandydat wykonał sztukę czeladniczą samodzielnie i bez niczyjej pomocy. Jeżeli jakakolwiek pomoc była okazana, należy w zaświadczeniu wymienić, w jakim zakresie.

W razie pomyślnego wyniku egzaminu praktycznego (wykonanie sztuki czeladniczej), kandydat zostaje dopuszczony do egzaminu teoretycznego. Uznanie wyniku egzaminu praktycznego za pomyślny komisja może uzależnić od wykonania jeszcze do-
rażnej dodatkowej pracy próbnej.

§ 6. Egzamin teoretyczny powinien być z reguły poprzedzany omawianiem z kandydatem wykonanej przez niego sztuki czeladniczej.

§ 7. Celem egzaminu teoretycznego jest stwierdzenie przez komisję, czy kandydat, poza posiadaniem biegłości i wprawy w zwykłej pracy odnośnego rzemiosła, posiada również potrzebne wiadomości co do wartości, nabywania, przechowywania i stosowania materiałów, przerabianych w rzemiośle, oraz co do sposobów poznawania ich jakości.

Poza tem egzamin powinien wykazać posiadanie przez kandydata potrzebnej do wykonywania przemysłu rzemieślniczego znajomości przepisów o prawie przemysłowym i ubezpieczeniach społecznych.

§ 8. Na żądanie komisji dyrektor szkoły powinien okazać prace szkolne kandydatów za rok ostatni.

§ 9. Po ukończeniu egzaminu komisja orzeka zwyczajną większością głosów o wyniku egzaminu. W razie równości liczby głosów rozstrzyga głos przewodniczącego. W razie pomyślnego wyniku, komisja wydaje świadectwo złożenia egzaminu na czeladnika, według załączonego wzoru (zał. II).

Świadectwo złożenia egzaminu, opatrzone pieczęcią szkoły, podpisuje przewodniczący komisji oraz przedstawiciel izby rzemieślniczej.

Komisja stwierdza również wynik egzaminu na złożonym przez kandydata świadectwie ukończenia nauki w szkole, które po zakończeniu egzaminu zostaje mu zwrócone.

W razie niepomyślnego wyniku egzaminu, komisja oznacza termin, po którego upływie może kandydat ponownie składać egzamin.

§ 10. Członków komisji obowiązuje tajemnica co do obrad.

§ 11. Ze wszystkich posiedzeń i czynności komisji są sporządzane na miejscu protokoły przez jednego z członków komisji, wyznaczonego przez przewodniczącego. Protokoły te podpisywane są przez wszystkich członków komisji.

W protokole z przebiegu egzaminu ustnego należy podawać czas trwania egzaminu, krótką treść zadawanych pytań i ogólną charakterystykę odpowiedzi.

§ 12. Przewodniczący załatwia wszelkie sprawy, związane z czynnościami komisji.

§ 13. Druki, przybory piśmienne i pomoc kancelaryjną, potrzebne komisji, dostarcza dyrektor szkoły.

§ 14. Sprawozdanie z przebiegu i wyniku egzaminu przewodniczący komisji składa kuratorowi okręgu szkolnego w ciągu dni 14 po ukończeniu egzaminu.

§ 15. Akta egzaminacyjne przechowuje się w archiwum szkoły.

§ 16. Opłata egzaminacyjna dla kandydata wynosi 10 zł. W razie odstąpienia od egzaminu lub też w razie niepomyślnego wyniku egzaminu, opłaty się nie zwraca.

W wyjątkowych wypadkach, zasługujących na szczególne uwzględnienie, kandydat może być zwolniony od opłaty egzaminacyjnej. Decyduje o tem kurator okręgu szkolnego na wniosek dyrektora szkoły.

§ 17. Członkowie komisji otrzymują wynagrodzenie z pobranych opłat egzaminacyjnych w równych częściach.

Wynagrodzenia powyższego nie otrzymują członkowie komisji, będący funkcjonariuszami państwowymi, którym przysługują zwrot kosztów podróży i diety z tytułu wyznaczenia ich do uczestniczenia w komisji.

Nr

ŚWIADECTWO ZŁOŻENIA EGZAMINU NA CZELADNIKA.

Foto-
grafia

Podpis.

(imię i nazwisko kandydata)

urodzony dnia roku w

Województwa wyznania

po uzyskaniu świadectwa ukończenia szkoły
(podać pełną nazwę szkoły państwowej)

lub przez Państwo uznanej, w ostatnim wypadku dodać „uznana przez Państwo zarządzeniem

Ministra W. R. i O. P. z dnia Nr.”)

poddał się egzaminowi na czeladnika w dniu

przed komisją dla egzaminu na czeladnika przy

powołaną na podstawie art. 156 ust. 1 rozporządzenia Prezydenta Rzeczy-
pospolitej z dnia 7 czerwca 1927 r. o prawie przemysłowem (Dz. U. R. P.
Nr. 53, poz. 468) i złożył egzamin na czeladnika z wynikiem pomyślnym.
Na podstawie art. 156 ust. 4 rozporządzenia Prezydenta Rzeczy-
pospolitej z dnia 7 czerwca 1927 r. o prawie przemysłowem

..... zostaje
(imię i nazwisko)

C Z E L A D N I K I E M

przemysłu

....., dnia r.

m. p.

Przewodniczący Komisji:

Przedstawiciel Izby Rzemieślniczej:

F. (Sprawy finansowe).

71.

Z A R Z Ą D Z E N I E

Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego

z dnia 14 lutego 1929 r.

wydane w porozumieniu z Ministerstwem Skarbu w sprawie wypłacania kosztów
podróży i diet nauczycielom, prowadzącym wycieczki szkolne.

Na podstawie art. 42 ustęp drugi ustawy z dnia 1 lipca 1926 r. o stosunkach
służbowych nauczycieli w brzmieniu rozporządzenia z dnia 3 lutego 1928 r. (Dz. U.
R. P. Nr. 47 poz. 462) zarządzam, co następuje:

§ 1 Nauczyciele państwowych szkół średnich ogólnokształcących oraz państwo-
wych zakładów kształcenia nauczycieli, prowadzący wycieczki szkolne, związane z na-
uczaniem poszczególnych przedmiotów, a zwłaszcza geografii i przyrodznawstwa,
o ile wycieczki te są wyraźnie nakazane, lub przewidziane w obowiązujących progra-
mach naukowych, otrzymują za czas trwania wycieczek normalne koszty podróży i diety

według obowiązujących przepisów o należnościach za podróże służbowe, delegacje i przeniesienia funkcjonariuszów państwowych.

§ 2. Władzą szkolną, delegującą nauczycieli do prowadzenia wycieczek szkolnych, jest dyrektor, względnie kierownik szkoły, w odniesieniu zaś do dyrektorów, względnie kierowników szkół właściwa terytorjalnie władza szkolna II instancji.

§ 3. Wszelkie rachunki kosztów podróży, odbytych z tytułu wycieczek szkolnych, winny być sprawdzane pod względem konieczności odbycia podróży, czasu jej trwania oraz należytego użycia środków komunikacyjnych przez władze szkolne, wymienione w § 2.

§ 4. Zarządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Warszawa, dnia 14 lutego 1929 r. (Nr. II. 15561/28).

Minister Wyznań Religijnych
i Oświecenia Publicznego:

(—) Świtalski.

72.

O K Ó Ł N I K

Kuratorjum Okręgu Szkolnego Lubelskiego

z dn. 28/III 1929 r. Nr. O - 7151/29

do Dyrekcyj państwowych szkół zawodowych w okręgu

w sprawie przepisów o pokrywaniu wydatków osobowych i rzeczowych.

Przepisy w sprawie pokrywania wydatków osobowych i rzeczowych w szkołach zawodowych polecił Pan Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego reskryptem z dnia 20 marca 1929 roku Nr. I. R. 215/29 wprowadzić w życie z dniem 1 kwietnia 1929 roku.

W związku z § 5 Przepisów ustalił Pan Minister maksymalną wysokość sum, podnoszonych na drobne wydatki dla szkół zawodowych, na złotych trzysta. Kwoty, podnoszone z rachunku bieżącego na drobne wydatki, winny być uwzględniane w książce kontroli dotacyj (§ 6 Przepisów) w rubrykach 4-ej i 5ej „Stanu rachunku bieżącego”, wydatki z nich dokonane — w rubrykach następnych.

Niepodjętego uposażenia, przechowywanego chwilowo w myśl § 1 Przepisów na rachunku bieżącym, w książce kontroli dotacyj wpisywać nie należy.

Druków, potrzebnych dyrekcjom szkół do prowadzenia książki kontroli przyznanych dotacyj, dostarczy Kuratorjum.

Kurator Okręgu Szkolnego (—) Dr. Eustachy Nowicki.

Przepisy

w sprawie pokrywania wydatków osobowych i rzeczowych w szkołach zawodowych, wydane przez Ministerstwo Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego w porozumieniu z Ministerstwem Skarbu i Najwyższą Izłą Kontroli.

§ 1.

Wypłata poborów pracownikom szkół zawodowych następuje na podstawie asygnacyj, wystawianych przez Kuratora każdorazowo na ręce dyrekcji lub kierownika danego zakładu.

Niewypłacone uposażenia najpóźniej dnia następnego po terminie płatności powinny być wniesione do Kasy Skarbowej na r/k bieżący szkoły, a następnie, jeżeli nie zostaną wypłacone właściwej osobie w ciągu 15 dni od terminu płatności, winny być wpłacane do Kasy Skarbowej w myśl § 43 Przep. rach. kas.

§ 2.

Kredyty rzeczowe dla szkół zawodowych zostają otwarte w Izbach względnie Kasach Skarbowych w siedzibach Kuratorów do dyspozycji Kuratorów, które niemi dysponują w sposób przewidziany w Przepisach rachunkowo-kasowych.

§ 3.

Kuratorja układają podział tych kredytów na poszczególne szkoły i zawiadamiają każdą podległą im szkołę o przyznanych jej kredytach, lecz kredytów tych do dyspozycji odnośnych szkół nie otwierają.

§ 4.

Z otwartych do swej dyspozycji kredytów Kuratorja przekazują za pomocą asygnacji na przelew z właściwych pozycji kredytu na rachunek bieżący dyrekcji szkoły zawodowej odpowiednią dotację, wysokość której dla każdej poszczególnej szkoły określa Kuratorja w granicach rozporządzalnych kredytów.

Władza przelewająca dotację, prowadzi kontrolę sum przelanych na podstawie asygnacji przelewowych oraz sum wydatkowanych na podstawie miesięcznych sprawozdań instytucji wydatkujących w książce kontroli dotacji, założonej według wzoru Ministerstwa Skarbu Nr. 14 do § 74 Przepisów rachunkowo - kasowych.

§ 5.

Kierownik szkoły po otrzymaniu zawiadomienia o przelaniu dotacji na wydatki rzeczowe na rachunek bieżący w miarę potrzeby wystawia zlecenia wypłaty na imię bezpośrednich wierzycieli Skarbu. Na drobne wydatki może Kierownik szkoły podnosić sumy, których wysokość ustali Ministerstwo Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego.

§ 6.

Wydatki rzeczowe w żadnym wypadku nie mogą przekraczać w poszczególnych §§ i pozycjach przelanej dotacji, w związku z czem szkoły obowiązane są prowadzić książkę kontroli przyznanych dotacji na wydatki rzeczowe i dokonanych wydatków według §§ i pozycji budżetu stosownie do załączonego wzoru.

§ 7.

Rachunki, usprawiedliwiające dokonane wydatki, sporządzone według zasad § 24 Przepisów rachunkowo-kasowych oraz inne dowody szkoły nadsyłają do Kuratorów przy odpisie tej książki za każdy miesiąc do dnia 15 miesiąca następnego po sprawozdawczym.

§ 8.

Najpóźniej w ostatnim powszednim dniu okresu budżetowego szkoły przelewają pozostałości niewydatkowanych dotacji na wznowienie właściwych kredytów Kuratorów.

Zarządzenie Ministerstwa z dnia 6 grudnia 1922 r. Nr. 5309/F/22 (Dz. Urz. Ministerstwa W. R. i O. P. z dnia 15 stycznia 1923 r. Nr. 1 (102) poz. 4) przestaje obowiązywać szkoły wymienione w niniejszym zarządzeniu.

KOMUNIKAT.

W dniach 21 i 22 maja 1929 roku odbędą się egzaminy dla kandydatów na stanowiska I, II i III kategorii w państwowej służbie administracyjnej przy tutejszem Kuratorjum.

Kandydaci, którzy odpowiadają warunkom, przewidzianym w § 5 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 stycznia 1925 roku (Dz. Ust. R. P. Nr. 6 poz. 48), z dnia 16 stycznia 1925 roku (Dz. Ust. R. P. Nr. 16 poz. 103) i z dnia 13 maja 1925 roku (Dz. Ust. R. P. Nr. 60 poz. 424) i zamierzają poddać się wspomnianemu egzaminowi, winni wnieść do tutejszego Kuratorjum w drodze służbowej podania o dopuszczenie do egzaminu do dnia 30 kwietnia 1929 roku.

Kurator Okręgu Szkolnego *Dr. E. Nowicki.*

Lublin, dn. 5/IV 1929 r. Nr. O.-7624/29.

II. Część nieurzędowa.

J. Firewiczowa.

O wyborze programu przyrodoznawstwa w gimnazjum niższem.

Obowiązujący dotychczas program przyrodoznawstwa i fizyki z chemją w gimnazjum niższem, zreformowany w r. 1925, wprowadza dwa sposoby wykonania, zwane po prostu programem A i B.

Program A. jednoczy nauczanie przyrody żywej i propedeutyki fizyki z chemją w ręku jednego nauczyciela, wobec czego zarówno jeden jak i drugi dział przyrodoznawstwa wchodzi w zakres przedmiotów nauczania w kl. II-ej i III-ej.

Program B. przeprowadza rozdział kategoriyczny, przenosząc nauczanie przyrody martwej wraz z propedeutyką fizyki na kl. III-ą, redukując naukę przyrody żywej w tej klasie do godzin wycieczkowych, a faktycznie wtłaczając ją całkowicie w ramy kl. II-ej.

Wprowadzenie dwóch programów zostało uzasadnione potrzebą zaradzenia trudnościom organizacyjnym, wynikającym z braku sił nauczycielskich, przygotowanych do nauczania zarówno przyrodoznawstwa, jak fizyki i chemji na stopniu propedeutycznym. Prawdopodobnie jest to jedyny wypadek przystosowania programu nauczania do uzdolnień, upodobań lub kwalifikacji nauczyciela. Przystosowywanie, jak się okazało w skutkach, mocno niepożądane.

Cóż się bowiem okazało? Większość nauczycieli przyrodoznawstwa zamiast zdobyć się na pewien, zresztą nieznaczny, wysiłek, związany z wykonaniem programu A., skwapliwie uchwyciło się programu B., zrzekając się w nauczaniu wszelkiej wspólnoty z przyrodą martwą i zjawiskami w niej zachodzącymi.

Tak wąsko pojęta specjalizacja na tym poziomie nauczania, pociągnęła za sobą wielce szkodliwe następstwa dla dalszego nauczania przyrodoznawstwa w gim. wyższem.

Zdawałoby się może, skoro ilościowa strona materiału zarówno w jednym jak i drugim wykonaniu programu zostaje ta sama, niema racji obstawiać za tym czy innym programem.

Tak jednak nie jest. Ta pozorna nienaruszalność ilości materiału w programie B. odbija się ujemnie przede wszystkim na nauczaniu przyrody żywej. Nauczanie to kończy się faktycznie przy stosowaniu programu B. w kl. II-j.

Przewidywane teoretycznie wycieczki w kl. III-ej albo się nie odbywają, (przeznaczone na nie godziny najczęściej są wyzyskiwane na ćwiczenia praktyczne z fizyki), albo, jeżeli nawet się i odbywają, to mają charakter dorywczy, niesystematyczny, nawet nie obowiązujący ani dla ucznia, bo nauczyciel w tym wypadku nie ma prawie żadnej egzekutywy, ani dla nauczyciela, bo... wycieczki nie są opłacane.

Ale, pominąwszy jedno i drugie, gorliwy nauczyciel i pilny uczeń, przy dobrym wzajemnym stosunku, jeżeli i znajdą czas na odbycie wycieczek, to zostaną one bez omówienia i opracowania zebranego materiału, gdyż w rozkładzie godzin szkolnych miejsca na to niema zupełnie.

Zresztą ostatnie zarządzenia Min., skreślające godziny wycieczkowe wogóle, znoszą tem samem i dotychczasowe pozory jakiej takiej łączności z przyrodą żywą kl. III-ej.

A więc przy stosowaniu programu B. w kl. III-ej rok cały niema nauki przyrodoznawstwa. Przerwa taka fatalnie odbija się na ciągłości nauczania. Młodzież zapomina prędko, czego się nauczyła w kl. I-ej i II-ej, rozbudzone zainteresowania gasną nie podsycane. Gdy po takiej przerwie w kl. IV-ej nauczyciel stara się nawiązać dalszą naukę i oprzeć ją na materiale przerobionym w kl. II-ej, okazuje się, że uczeń ma tylko jakieś strzępy wiadomości w pamięci. Trzeba wszystko zaczynać na nowo: i zdobywanie konkretnych faktów przyrodniczych, i stwarzanie metody pracy, i rozbudzanie zainteresowania.

Kilka tygodni trwa to przypominanie, a raczej uczenie na nowo, zanim okaże się możliwe przejście do kursu właściwego. Ale na tem się nie kończy ujemny wynik stosowania programu B. Zużycie paru tygodni na powtórzenie czegoś, co się zapomniało, lub na wyrobienie pewnej postawy metodycznej ucznia, można jeszcze nie uważać za czas zmarnowany.

Lecz oto wkrótce okazują się potrzebne wiadomości z przyrody martwej. Zaznajomienie z czynnościami życiowymi organizmów, jak oddychanie, pobieranie soków mineralnych, przyswajanie u roślin — wymaga pewnego zasobu ścisłych i dokładnych wiadomości o najprostszych związkach chemicznych, o składzie i własnościach powietrza i gleby. Wiadomości te stanowią abecadło przyrodnicze. Bez nich dalsza nauka staje się bezcelowa, gdyż najważniejsze działy fizjologii organizmów muszą być pominięte lub potraktowane czysto werbalnie. Do przeszłości należą metody, zadowolające się opisywaniem zjawisk lub ciał przyrody. Dzisiejsza szkoła zerwała z muzealnym patrzaniem na świat. Wartką i żywą falą wdarła się przyroda do programów szkolnych, a stąd musi dotrzeć do młodych umysłów, jako bujne, pieniące się życie natury. Czyż nauczyciel będzie tą omszałą tamą, przez którą nie prześlizgnie się nic żywego!

Dzisiaj takich nauczycieli przyrodników niemal

Za to jakże często bezradnie załamie nauczyciel ręce, gdy się przekonają, że uczniowie nie znają przyrodniczego abecadła, bo właśnie te działy programu w klasach niższych zostały pominięte zupełnie lub potraktowane tak pobieżnie, że trzeba wszystko przerobić na nowo.

c. d. n.

Janina Komornicka.

Różnorodne warunki pracy umysłowej.

Jedną z najbardziej charakterystycznych cech spokojnej, twórczej pracy umysłowej jest niewątpliwie wewnętrzne zadowolenie tych, którzy, zdobywszy rzetelne podstawy wiedzy, nie zmuszani żadnym nakazem, ani kierowani chęcią zdobycia lepszych warunków życia, mają możliwość zaspokojenia swych zainteresowań przez spędzenie choćby niedługiego okresu czasu w atmosferze pracy umysłowej w obranym przez siebie kierunku, zaczerpnięcia nowych wiadomości z zakresu specjalnych swych zainteresowań, pogłębienia swych zapatrywań i poglądów przez wymianę myśli z ludźmi, pracującymi w tej samej dziedzinie, lecz w innych ośrodkach.

Szczególniej mozolna, a jednocześnie tak bardzo twórcza, praca nauczycielska ma to do siebie, że niepodobieństwem jest, chcąc naprawdę spełnić swe zadanie, powiedzieć sobie kiedykolwiek, iż zdobyte raz teoretyczne opanowanie przedmiotu, którego mamy uczyć, wystarczy, by być dobrym nauczycielem, że przedyskutowanie spostrzeżeń, podzielenie się z innymi wrażeniami, które nasuwa stałe obcowanie z żywymi różnorodnymi umysłami młodzieży, nie jest koniecznością, że odświeżenie myśli nie polega tylko na całkowitem oderwaniu się od pracy umysłowej, lecz raczej na zmianie warunków i sposobów tej pracy.

Nauczycielstwo szkół powszechnych zapisało się już chlubnie na kartach dziejów polskiego szkolnictwa przez okazywanie żywego zainteresowania tem wszystkim, co stanowi o umysłowym dorobku społeczeństwa i mimo niewątpliwie trudnych jeszcze warunków pracy, umie należycie wykorzystać każdą sposobność, by głębiej odetchnąć w atmosferze myśli, by stworzyć ośrodki pracy kulturalnej, by zainteresować się wszelkimi nowymi zagadnieniami.

Najwymowniejszym tego dowodem jest, iż gdy skończył się niemal całkowicie okres kursów wakacyjnych dla nauczycieli niewykwalifikowanych i Ministerstwo W. R. i O. P. zainicjowało tytułem próby w ubiegłym roku kursy wakacyjne dla kwalifikowanych nauczycieli, cieszyły się one nie tylko liczną frekwencją, ale jednocześnie i tak żywym współudziałem w pracy wszystkich uczestników, iż pozostawiły niezatarte ślady wspomnień zarówno wśród prelegentów, jak i wśród słuchaczy. Przez to wykazały wymownie całkowitą swą celowość i użyteczność.

To też i w roku bieżącym kursy takie odbędą się podczas wakacji i niewątpliwie znów ściągną liczne rzesze uczestników, którzy, bądź to zachęceni nabytem już doświadczeniem, bądź też pod wpływem miłych wspomnień koleżanek i kolegów, zgromadzą się na kursach, by, odświeżywszy należycie swą myśl, stanąć z nowym zapałem przy war-

sztacie pracy, który, by działał należycie sprawnie, musi dokładnie być dostosowanym do coraz nowych, a w tak szybkim tempie zmieniających się warunków współczesnego życia demokratycznego.

Ale kursy wakacyjne powinny nie tylko dawać moralne zadowolenie, nie tylko zaspakajać chwilowe potrzeby życia umysłowego, powinny one jednocześnie stać się terenem eksperymentalnym dla tworzenia i powoływania do życia nowych form pracy.

Jeśli bowiem dzisiaj zastanawiamy się głęboko nad koniecznymi zmianami dotychczasowych sposobów nauczania, jeśli szkoła, dzięki nowym zdobyczom pedagogicznym zmienia stopniowo swoje oblicze, jeśli współczesny nauczyciel szuka nowych form i nowych dróg do osiągnięcia rezultatów pracy nad młodzieżą, to niewątpliwie musi powstać konieczność zmiany nie tylko warunków pracy umysłowej tych, którzy z życiem iść muszą, ale i sposobów, jakimi najłatwiej i najsukuteczniej osiągnąć maximum oszczędności czasu w opanowywaniu tak szybko rozrastającego się materiału zdobyczy myśli ludzkiej. W związku z tem koniecznym się staje badanie środków, które najłatwiej doprowadzą do tego, by w stosunkowo krótkim czasie możliwie najwięcej wiedzy zdobyć, by tę wiedzę tak umiejętnie do życia dostosować, aby naprawdę urzeczywistniał się w Polsce ideał człowieka mocnego, świadomego swych praw, twórczego i umiającego nieść wysoko sztandar kultury i poczucie człowieczeństwa.

Jeśli praca w zespołach kulturalnych pójdzie w tym kierunku, jeśli uczestnicy kursów zgromadzą się pod tem hasłem i zrozumieją istotę i wartość wspólnej pracy umysłowej, wtedy jeszcze raz dowiodą, że nauczyciel w Polsce to rzeczywiście ten, który „rzeźbi” duszę narodu i który, dzięki swej pracy, nie tylko zdobywa w społeczeństwie należne sobie stanowisko, ale który wysuwa się na jego czoło i staje się prawdziwie twórczym czynnikiem w ogólnym dorobku ludzkości.

K o m u n i k a t y.

Kuratorjum O. S. Lub. zwraca uwagę nauczycieli geografii na bardzo pożyteczną książkę D-ra W. Jezierskiego i inż. St. Kluźniaka „Ćwiczenia miernicze i kartograficzne w szkołach ogólnokształcących” wydaną nakładem S. i W. Kluźniaków w Warszawie.

Nauczyciele geografii znajdą w niej bardzo cenne wskazówki, dotyczące pomiarów, organizacji ćwiczeń i przyrządów geograficznych.

Dr. Bohdan Rutkiewicz. *Współczesny antymechanizm biologiczny i podstawy finalizmu*. Wydawnictwa Towarzystwa Przyjaciół Nauk w Lublinie. Prace Komisji Filozoficznej Nr. 1. Ogólnego Zbioru Nr. 5, str. 114. Lublin 1929. Skład Główny: Gebethner i Wolff. Cena 5 zł. 50 gr.

Na treść książki, zajmującej się szeregiem aktualnych zagadnień biologiczno-filozoficznych, składa się 5 rozdziałów następujących:

I. Krytyka poglądu mechanistycznego na życie organiczne. II. Finalizm i teoria „bezpośredniości życia” Haldane’a. III. Finalizm i antyintelektualizm Bergsona. IV. Finalizm: „mnemonizm” Rignano. V. Determinacja teleologiczna zjawisk życiowych.

W rozdziale I autor poddaje krytyce mechanistyczną koncepcję życia organicznego, opierając się na znanych dowodach witalizmu Driescha. Rozdział II zawiera krytykę teorii „bezpośredniości życia” znanego angielskiego fizjologa Haldane’a. W rozdziale III broni autor finalizmu przeciwko zarzutom Bergsona, w rozdziale zaś IV poddaje krytyce „mnemonizm” znanego włoskiego filozofa i teoretyka biologii Eugenio Rignano. Rozdział V poświęcony jest sformułowaniu podstawowych momentów finalistyczno - antymechanistycznej koncepcji życia organicznego. Konkluzją ostateczną, do której dochodzi autor, jest dualizm teleologiczny, który przyjmuje istnienie indywidualnych pierwiastków życiowych i istnienie pierwiastka ponadindywidualnego czy Istoty wyższej, będącej źródłem ostatecznem celowości organicznej.

Książkę niniejszą, wydaną staraniem Towarzystwa Przyjaciół Nauk w Lublinie, polecić należy uwadze wszystkich tych, którzy zajmują się zagadnieniami biologiczno - filozoficznymi; lektura jej może być pożyteczną dla nauczycieli nauk przyrodniczych i dla uczni wyższych klas studujących specjalnie nauki przyrodnicze i filozofję biologii; ci ostatni znajdą w książce dra Rutkiewicza szereg podstawowych wiadomości z filozofji biologii.

Z ruchu regionalnego.

Do niedawna mało w Polsce popularne hasło regionalizmu zdobywa coraz liczniejsze grono zwolenników i współpracowników.

Poza systematyczną, naukową pracą w tym kierunku T-wa Przyjaciół Nauk w Lublinie, widzimy i inne próby poczynić na terenie Lubelszczyzny. I tak: Oddział Powiat. Związku Pol. Nauczycielstwa Szkół Powszechn. w Zamościu wydał już dwie broszurki, w których zebrano materiał, odnoszący się do życia Zamojszczyzny.

W pierwszej z nich p. t. „Zamość gród kanclerski-hetmański” autor — Michał Pieszko — daje nam historyczny szkic prastarego, pełnego pamiątkowych wspomnień, Zamościa; w drugiej „Monografia wsi Udrycz” — nauczyciel szkoły powszechnej — Jan Gaździcki — rzuca garść wiadomości o wsi Udryczach, pow. zamojskiego, które świadczą, że mimo ogólnych utyskiwań w wielu zakątkach wsi polskiej wre życie, a jednym przecież z głównych zadań regionalizmu jest odgrzebanie tego, co łatwo może pójść w niepamięć ze szkodą dla ogólnego dorobku kultury polskiej.

Z prasy wojewódzkiej.

W Nr 9 „Lubel. Dziennika Wojewódzkiego” między innymi umieszczono pismo okólne Pana Wojewody w sprawie akcji przeciwpożarowej, zawierające dodatkowo sprawozdanie z inspekcji ochotniczych straży pożarnych w województwie, co ze względu na zbliżający się okres letni ma szczególnie doniosłe znaczenie.

Z umieszczonego w tymże Nr. komunikatu Komisji do badania zmian kosztów utrzymania w Lublinie, dowiadujemy się, że w lutym b. r. koszt ten wzrósł o 2, 89%.

Nr. 3 „Ogniska Nauczycielskiego” wyszedł w zwiększonym formacie, co, jak zaznacza Redakcja, „zostało wywołane potrzebami życia”.

Objaw bardzo znamienny i pocieszający, gdyż dowodzi, że pismo,

starannie wydawane zarówno pod względem treści jak i formy, a takim jest niewątpliwie „Ognisko”, znajduje chętnych współpracowników i czytelników. Nr. 3 poza rzeczowemi, na praktyce szkolnej opartemi, artykułami, jak „Organizacja konferencyj rejonowych”; „O utrwalaniu kształtnego i poprawnego pisania w kl. I”. Z nauki języka polskiego w kl. IV i in. porusza cały szereg zagadnień zarówno treści pedagogicznej z prasy wojewódzkiej, jak i aktualnych spraw z życia nauczycielskiego. Nic przeto dziwnego, że musi on obudzić zainteresowanie tych wszystkich, których obchodzi rozwój szkoły powszechnej.

W Nr 4 „*Ziemi Włodawskiej*” znajdujemy b. na czasie artykuł M. Janicza „*Tępienie szkodników drzew owocowych*”. Autor podaje szereg praktycznych wskazówek, które mogą oddać dużą przysługę miłośnikom sadownictwa.

W tymże Nr. Wł. Tarkowski, jako korespondent miejscowości Ratajewicze, słusznie zwraca uwagę na trudności pracy kulturalno-oświatowej na wsi z powodu braku domów ludowych, czem zarówno samorządy gminne, jak i instytucje społeczne niewątpliwie winny się zainteresować.

Nr. 13 „*Podlasiaka*” w sprawozdaniu z uroczystości 10-lecia Sejmiku Białskiego i Starostwa w Białej podaje ciekawe wyjątki referatu, wygłoszonego podczas wspomnianej uroczystości przez członka Wydziału Pow. Sejmiku p. K. Świątopełk Mirskiego, a ilustrujące rozwój prac Sejmiku w ciągu ubiegłego dziesięciolecia. Dorobek to poważny, świadczący wymownie, że tętno życia polskiego wzmaga się stale, ogarniając coraz nowe dziedziny.

Nr. 4 „*Placówki*” przynosi szkic geologiczny J. Mikulskiego „*Z dziejów ziemi w okolicy Siedlec*”.

Geologia, mająca tak duże znaczenie dla racjonalnego rozwoju gospodarki, niestety, dotychczas mało ma wśród nas zwolenników, tembardziej przeto poruszenie tego zagadnienia na łamach prasy prowincjonalnej zasługuje na podkreślenie.

W Nr 7 „*Zwierciadła*” autor „*Na marginesie Kursu oświaty pozaszkolnej*” słusznie zauważa, że koniecznem jest umieszczenie w budżetach sejmikowych i gminnych pewnych kwot na oświatę pozaszkolną, bo nie pomogą wysiłki nauczycielstwa, ani władz szkolnych, ani instytucyj społecznych, jeśli dla sprawy, która w pierwszym rzędzie ma głębsze znaczenie dla życia samorządowego, nie będzie należytego zrozumienia wśród samych samorządowców.

Niezrozumiałem też wydaje się, dlaczego, jak wynika z zamieszczonego w Nr. 6—7 „*Głosu Międzyrzeckiego*”, wyciągu z preliminarza budżetowego Sejmiku radzyńskiego, uchwalonego w dn. 16 marca b. r., na oświatę—szkolnictwo powszechne przeznaczono 97.380 zł., a na szkolnictwo średnie 86.600 zł.

Przecież procentowe porównanie liczby dzieci, korzystających ze szkół powszechnych i średnich, wykaże rażącą niewspółmierność preliminowanych sum, a jeśli do tego dodamy, ciężący na samorządach obowiązek świadczeń na rzecz szkolnictwa powszechnego, zestawienie to staje się jeszcze dziwniejszem.

Wreszcie Nr. 4 „*Życia Spółdzielczego*” przynosi szereg ciekawych uwag o pracy społecznej, które zasługują na dłuższą chwilę zastanowienia się nad nimi.

Kurs oświaty pozaszkolnej w Chełmie.

Należytemu docenieniu ważności zadania, jakie szczególnie dla nauczycielstwa pow. chełmskiego miał do spełnienia wspomniany kurs i serdecznej troskliwości p. inspektora Krupczaka, by organizacja w każdym szczególe była pomyślana, zawdzięczyć trzeba, że kurs udał się całkowicie.

Nauczycielstwo, mimo b. trudnych warunków komunikacyjnych, stawiało się licznie, dowodząc tem, że rozumie ważność pracy oświatowej pozaszkolnej.

Były więc reprezentowane następujące gminy:

1) Chełm, 2) Bukowa, 3) Cyców, 4) Krzywiczki, 5) Olchowiec, 6) Pawłów 7) Rakolupy, 8) Rejowiec, 9) Siedliszcze, 10) Staw, 11) Świeże, 12) Turka, 13) Wojsławice i Żmudź.

Prócz tego częściowo uczestniczyła w kursie najstarsza młodzież Państw. Seminarjum Naucz. Męskiego oraz instruktorzy oświatowi 2 p. c. a.

Prelegentami byli, skierowani przez Instytut Oświaty Dorosłych w Warszawie, pp: J. Cierniak, H. Fiałkowska, St. Maniak, E. Malinowska, St. Moszczeńska i A. Kropatsch oraz instruktor oświaty pozaszkolnej Kuratorium F. Popławski.

Prócz metodyki jęz. polskiego, rachunków i nauki obywatelskiej na kursach dla dorosłych poruszono następujące zagadnienia: podstawy ideowe pracy oświatowej i jej zadania; samorząd a oświata pozaszkolna; organizacja pracy oświatowej w powiecie; życie praktyczne wsi a oświata pozaszkolna; bibliotekarstwo i czytelnictwo oraz teatr ludowy.

Pracowano na kursie bardzo intensywnie, a wspólnie spędzane wieczory towarzyskie, urozmaicone koncertami, zorganizowanymi przez nauczyciela muzyki Seminarjum Męskiego p. Wilczyńskiego, gromadziły cały zespół prelegentów i słuchaczy, przyczyniając się do wzajemnego zbliżenia się i podniesienia ogólnego nastroju kursu.

Duże b. zainteresowanie kursem i znaczną pomoc w organizacji okazał p. Dyrektor Makarewicz.

Przykrą tylko była obojętność Samorządu terytorjalnego i szkolnego, który, mimo specjalnych zaproszeń, z b. nielicznymi wyjątkami udziału w kursie zupełnie nie brał.

A szkoda! Boć „w wspólnym wysiłku są wszystkich cele”.

J. K.

Konkursy.

Kuratorjum Okręgu Szkolnego Lubelskiego ogłasza konkurs na posadę nauczyciela języka polskiego i nauki o Polsce w Państwowej Szkole Rzemieślniczo-Przemysłowej im. Staszica w Siedlcach.

O stanowisko to mogą ubiegać się osoby, posiadające kwalifikacje, wyszczególnione w art. 10 Rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dn. 7/III.1928 r. o kwalifikacjach zawodowych do nauczania w szkołach zawodowych (Dz. U. R. P. Nr. 29, poz. 271).

Do stanowiska tego przywiązane jest uposażenie, unormowane ustawą z dn. 9/X 1923 r. (Dz. U. R. P. Nr. 116, poz. 924) o uposażeniu funkcjonariuszów państwowych i wojska z uwzględnieniem zmian, wprowadzonych ustawą z dn. 22/XII 1925 r. (Dz. U. R. P. Nr. 129 poz. 918) oraz ustawą z dn. 1/III 1927 r. (Dz. U. R. P. Nr. 27 poz. 207).

Podania należyćie udokumentowane należy wnosić do Kuratorium Okręgu Szkolnego Lubelskiego (Lublin, ul. 3-go Maja Nr. 6) w terminie do dn. 15-go czerwca 1929 r. Posada do objęcia z dn. 1 września 1929 r.

Kuratorjum Okręgu Szkolnego Lubelskiego ogłasza konkurs na posadę nauczyciela przedmiotów zawodowych w Państwowej szkole Rzemieślniczo-Przemysłowej im. Staszica w Siedlcach.

O stanowisko to mogą się ubiegać osoby, posiadające kwalifikacje, wyszczególnione w art. 22 Rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dn. 7/III 1928 r. o kwalifikacjach zawodowych do nauczania w szkołach zawodowych (Dz. U. R. P. Nr. 29, poz. 271).

Do stanowiska tego przywiązane jest uposażenie, unormowane ustawą z dn. 9/X 1923 r. (Dz. U. R. P. Nr. 116, poz. 924) o uposażeniu funkcjonariuszów państwowych i wojska z uwzględnieniem zmian, wprowadzonych ustawą z dn. 22/XII 1925 r. (Dz. U. R. P. Nr. 129 poz. 918) oraz ustawą z dn. 1/III 1927 r. (Dz. U. R. P. Nr. 27 poz. 207).

Podania należyście udokumentowane należy wnosić do Kuratorjum Okręgu Szkolnego Lubelskiego (Lublin, ul. 3-go maja Nr. 6) w terminie do dn. 15 czerwca 1929 r. Posada do objęcia z dn. 1 września 1929 r.

Rada szkolna powiatowa w Lublinie ogłasza konkurs:

1) na posadę kierowników szkół 7-klasowych w Wólce, Milejowie i Biskupicach.

2) na posadę nauczycieli posiadających wyższy kurs nauczycielski względnie egzamin wydziałowy z grupy humanistycznej, fizyko-matematycznej, geograficzno - przyrodniczej, robót i rysunków, gimnastyki i śpiewu w szkołach 7-klasowych, w Wólce, Milejowie, Puhaczowie, Głusku, Biskupicach, Bychawie, Wzgórzu i Trawniskach.

W szkołach wyżej wymienionych są już, względnie zostaną oddane z początkiem roku szkolnego do użytku, własne budynki szkolne

Do posad kierowników szkół przywiązane są mieszkania służbowe, nadto przewidzianych jest kilka mieszkań dla nauczycieli w Milejowie i Wólce. Miejscowość Wólka leży przy szosie—3 km. od Lublina, Milejów posiada bocznicę kolejową (do cukrowni) od stacji kolejowej Jaszczów, Biskupice leżą — 3 km. od stacji kolejowej Trawniki, Wzgórze posiada komunikację samochodową z Lublinem, Głusk leży — 8 km. od Lublina — wykończenie szosy w toku. Podania drogą służbową wnosić należy na ręce Inspektora szkolnego w Lublinie do dnia 15.V b. r.

Przewodniczącą *Fabijanowski.*

Errata.

w Nr. 3 na str. 21

Wiersz 2 gi zamiast *stowaniu* winno być *stosowaniu.*

„ 18-ty „ Seminarjum winno być Gimnazjum.

„ 36-ty „ wykazywać „ „ wykonywać.

na str. 22

„ 21-y zamiast *przeprowadzeniu* winno być *przeprowadzaniu.*

„ 34-ty „ *wykazał* winno być *wykonał.*

Prenumerata roczna zł. 6., półroczna zł. 3. er pojedynczy 60 gr.
Konto P. K. O. 30.617. Adres Redakcji i Administracji. ublin, Kuratorjum Szkolne.

Drukarnia Państwowa w Lublinie.